

**Jaarverslag van de Commissie ruimtelijke
kwaliteit van gemeente Geertruidenberg over 2023**

Jaarverslag van de Commissie ruimtelijke kwaliteit van gemeente Geertruidenberg over 2023

Datum: 28 mei 2024

Van: de Commissie ruimtelijke kwaliteit van gemeente Geertruidenberg

Aan: B&W en raad van de gemeente Geertruidenberg

Inhoud:

Inleiding

Over de samenstelling en werkwijze van de CRK

Adviesaanvragen aan de grote en kleine CRK

De openbaarheid van vergaderen

Ontwikkelingen

Inleiding

Sinds 2019 wordt gewerkt met deze Commissie ruimtelijke kwaliteit (hierna: CRK), waarin de eerdere monumenten- en welstandscommissie zijn geïntegreerd, op basis van de vastgestelde verordening daarvoor. De commissie heeft een brede adviestaak voor de omgevingskwaliteit in de geest van de Omgevingswet.

Volgens de verordening brengt de commissie verslag uit van haar werkzaamheden in het voorafgaande kalenderjaar. In elk geval wordt daarbij aangegeven hoe ze toepassing heeft gegeven aan de voor de uitvoering van haar adviestaak geldende kaders van beleid en regelgeving, en hoe uitwerking is gegeven aan de openbaarheid van vergaderen.

Najaar 2023 is een jaarverslag van de CRK over 2022 aan de raad ter kennisneming gegeven.

Het concept van het onderhavige jaarverslag over 2023 is opgesteld door de beleidsmedewerker monumentenzorg. Na afstemming op 28 mei 2024 heeft de CRK het voorliggende jaarverslag vastgesteld.

Over de samenstelling en werkwijze van de CRK

De samenstelling en werkwijze van de Commissie ruimtelijke kwaliteit zijn geregeld in de daarvoor geldende verordening. Daarnaast is in de praktijk een werkwijze ontwikkeld, waarbij vanuit efficiëntie, klantvriendelijkheid en kostenbesparing wordt gewerkt met een grote en kleine commissie.

In oktober 2022 heeft de raad een nieuwe verordening vastgesteld voor de CRK, die op 1-1-2024 in werking is getreden (tegelijk met de Omgevingswet). Ook heeft de raad toen een besluit genomen over de benoeming van de leden van de CRK vanaf 2023, inclusief vervanging van twee commissieleden.

Per 2020 wordt gewerkt met een grote commissie, die vierwekelijks vergadert, en een kleine commissie, die tweewekelijks vergadert. Tot op heden bestaat de grote commissie uit zes vaste leden. Twee leden daarvan vormen de kleine commissie, waaraan in voorkomende gevallen een derde lid wordt toegevoegd als aanvullende deskundigheid gewenst is. Met name eenvoudigere plannen worden voor advies aan de kleine commissie voorgelegd, als geen uitgebreider advies nodig is via de grote commissie. Dit is ook wenselijk vanwege de afdoeningstermijn van vergunningaanvragen (8 weken). De afgelopen jaren is gebleken, dat dit goed werkt.

Het contact tussen de gemeentelijke organisatie en de CRK vindt met name plaats door medewerkers van het team Wabo (per 1-1-2024: team Omgevingswet) van de cluster Gemeentewinkel.

De personele bezetting van de CRK in 2023

Vaste leden:

- Harrie Maas (cultuurhistoricus; directeur van de Stichting Monumentenhuis Brabant; sinds 2015 lid en voorzitter van de Monumentencommissie en sinds 2019 van de CRK);

- Carl Bossier (deskundig qua welstand en stedenbouw; praktiserend architect; sinds 2019 lid van de CRK, daarvoor jarenlang lid van de welstandscommissie; sinds 2020 secretaris en verslaglegger van de kleine CRK);
- Frank Ruiter (deskundig qua welstand, stedenbouw, bouw- en architectuurhistorie en restauratie; praktiserend architect; eerder, van 2020 tot 2023 plaatsvervangend lid van de CRK);
- Gijs Verkuijlen (deskundig qua bouw- en architectuurhistorie, restauratie en waardensteller van erfgoed; sinds medio 2021 secretaris en verslaglegger van de CRK; als adviseur werkzaam bij het Monumentenhuis; per 1-1-2023 lid van de CRK);
- Edith Kolkman (deskundig qua landschap en stedenbouw; praktiserend adviseur; sinds 2019 lid van de CRK);
- Jan van Gils (vertegenwoordiger van de lokale erfgoedinstanties, en burgerlid; sinds 2021 lid van de CRK).

Plaatsvervangende leden:

- Martien Van Osch (sinds 2019 plaatsvervanger van Edith Kolkman; deskundig qua landschap en stedenbouw; praktiserend adviseur);
- Theo Schneijdenberg (plaatsvervanger van Jan van Gils, namens de lokale erfgoedinstanties);
- Dave Ellens (vervanger van Carl Bossier c.q. Frank Ruiter; m.n. deskundig qua welstand en bouw- en architectuurhistorie, verder qua restauratie en stedenbouw; voor 2019 jarenlang lid van de welstandscommissie; praktiserend architect);
- Martijn de Jong (vervanger van Gijs Verkuijlen c.q. Frank Ruiter; deskundig qua bouw- en architectuurhistorie, restauratie en waardensteller van erfgoed; van 2019 tot medio 2021 secretaris van de CRK; als adviseur werkzaam bij het Monumentenhuis);
- Hans Gunter (vervanger van Harrie Maas; cultuurhistoricus, heeft een academische opleiding als historicus, is vanaf 2001 werkzaam bij het Monumentenhuis Brabant, nu in de functie van senior beleidsmedewerker en heeft als zodanig veel praktijkervaring op het terrein van cultuurhistorie opgedaan);
- Frans van den Hout (vervanger van Carl Bossier c.q. Frank Ruiter; m.n. deskundig qua welstand en stedenbouw; al meer dan 20 jaar werkzaam in vergelijkbare adviescommissies bij andere gemeenten; praktiserend architect).

De heren Maas, Verkuijlen, De Jong en Gunter zijn ingehuurd via de samenwerking met de Stichting advisering monumenten & ruimtelijke kwaliteit Brabant (van het Monumentenhuis Brabant). De andere genoemde personen zijn direct ingehuurd door de gemeente.

Foto van de CRK in februari 2024 (van links naar rechts: de heren Verkuijlen, Maas, Ruiter, Bossier, mevrouw Kolkman, en de heer Van Gils)

Adviesaanvragen aan de grote en kleine CRK

Aan de kleine commissie zijn voor advies voorgelegd:

- als het niet gaat om een monument, een beeldbepalende zaak, het beschermd stadsgezicht en de historische dorpsgebieden en historische bebouwingslinten (gebieden H1 en H2 volgens de

welstandsnota 2012): plannen waarvoor naar het oordeel van het college vooral een welstandstoets aan de orde is (op basis van het welstandsbeleid, inclusief het zonnepanelenbeleid), en geen uitgebreider advies nodig is via de grote commissie;

- als het niet gaat om een monument of een beeldbepalende zaak, maar wel om een bouwwerk in het beschermd stadsgezicht, de historische dorpsgebieden en historische bebouwingslinten: plannen die een veel voorkomend klein bouwwerk in de zin van het welstandsbeleid of een soortgelijk eenvoudig bouwwerk (zoals een dakkapel, eenvoudige wijziging van een hoofdgebouw of een eenvoudig aan- of bijgebouw) betreffen, waarvoor naar het oordeel van het college vooral een welstandstoets aan de orde is, zo nodig met de aanvullende advisering door een toegevoegd commissielid op het gebied van bouw- en architectuurhistorie, restauratie en landschap, en als geen uitgebreider advies nodig is via de grote commissie;

- plannen voor het wijzigen (behoudens herbestemming, reconstructie of sloop) en het restaureren van monumenten en beeldbepalende zaken, die wat betreft rijksmonumenten niet zo ingrijpend zijn dat hiervoor een adviesplicht van de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed geldt, en als naar het oordeel van het college geen uitgebreider advies nodig is via de grote commissie, mits de advisering hierover plaatsvindt door tenminste twee leden die deskundig zijn op het gebied van monumentenzorg, waarbij in het geval van restauratie tenminste één lid deskundig moet zijn op het gebied van restauratie.

De kleine CRK adviseert ook over planologische kruimelgeval-afwijkingen in de zin van het gemeentelijke afwijkingenbeleid. Overige plannen zijn voorgelegd aan de grote commissie.

De taken van de CRK zijn vermeld in artikel 1 van de verordening (uit 2018) en de bijlage daarbij. Dit betreft de taken van de eerdere monumentencommissie en welstandscommissie, die grotendeels neerkomen op de toets van plannen aan het welstandsbeleid (welstandsnota 2012, zonnepanelenbeleid 2021) en aan monumentale waarden en waarden van beschermd stadsgezicht (i.v.m. de Erfgoedverordening, Erfgoedwet en bestemmingsplannen voor beschermd stadsgezicht).

Daarnaast heeft de CRK een bredere adviestaak in de geest van de Omgevingswet. Ze adviseert op het gebied van cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratie, landschap en stedenbouw. Zo is in artikel 1 onder meer een bepaling opgenomen voor het in vroeg stadium betrekken van de commissie bij ruimtelijke plannen die afwijken van het bestemmingsplan waarvoor naar het oordeel van het college nog een afweging qua ruimtelijke ordening (RO)/stedenbouw nodig is, en bij impactvolle plannen.

In lijn met die bepaling is voor verschillende plannen ook advies op het gebied van RO/stedenbouw ingewonnen, waarbij in voorkomende gevallen ook een advies over het aspect landschap/groen van belang was. Voorbeelden in 2023 van grotere plannen waarvoor ook in die zin advies is ingewonnen bij de grote commissie: over ontwikkelingen met woningbouw in Achter de Hoeven, aan Omschoorweg, Haven (plan Oude Haven), Hoofdstraat/Keizersdijk, Vijfhoevenlaan en Barbeelweg, en een stedenbouwkundige verkenning voor een ontwikkeling met woningen op de locatie aan/nabij Kerkstraat 35.

Het plan Oude Haven (van website over dit plan, maart 2024)

Daarnaast zijn er diverse plannen in de grote commissie behandeld aangaande monumenten en in beschermd stadsgezicht, zoals de herbestemming van de Schattelijn aan de Vismarktstraat, een plan voor Oude Stadsweg 1 en de ontwikkeling op de locatie watertoren aan de Oosterhoutseweg 18.

In het kader van de advisering heeft een afvaardiging van de CRK in maart 2023 locatiebezoeken gebracht aan Molenstraat 48 en de begraafplaats van de Lambertuskerk. In mei 2023 heeft de grote CRK twee locaties bezocht die jaren geleden welstandsvrij zijn verklaard, namelijk de woningbouwlocaties aan de Wim Boonstraat te Raamsdonk en aan de Brahmsstraat te Raamsdonksveer. En ze heeft toen ook het Kerkplein bezocht vanwege een plan voor het plantsoen.

Door de grote CRK zijn in 2023 41 adviezen uitgebracht, door de kleine CRK circa 181 adviezen. (In 2022 waren dit er 50 resp. 194.) Dit betekent een lichte daling van het aantal adviezen ten opzichte van 2022, hetgeen ook te zien is in een daling (circa 15%) van het aantal verleende omgevingsvergunningen (onder de invloed van hoge inflatie, economische recessie, stijgende energieprijzen, en onzekerheid over het extra belasten van zonnepaneeleigenaren.) Wel zien wij dat plannen voor grotere ontwikkelingen meerdere malen worden voorgelegd aan de CRK., zoals bijv. de plannen aangaande locatie watertoren en Schattelijn. Van de adviezen van de grote CRK is circa de helft van de adviezen over monumentenzorg uitgebracht, waarvan 14 adviezen rijksmonumenten betreffen.

Het overgrote deel van de adviezen van de CRK in 2023 is door B&W overgenomen. Het college heeft na een belangenafweging afgeweken van het advies van de CRK van 25 juli 2023 om niet akkoord te gaan met het plaatsen van vier ijzeren silhouetten nabij molen De Onvermoeide.

De openbaarheid van vergaderen

De agenda's van de vergaderingen van de grote en kleine CRK in 2023 zijn op de gemeentelijke website geplaatst. Vermeld is dat de vergaderingen openbaar zijn.

De verslagen van de grote en kleine CRK zijn in 2023 op de gemeentelijke website geplaatst.

In 2023 hebben de gecombineerde vergaderingen van de kleine en grote CRK in de meeste gevallen fysiek in het gemeentehuis plaatsgevonden. Bij die vergaderingen is tevens de mogelijkheid geboden voor bezoekers om digitaal deel te nemen aan de vergadering van de kleine commissie, als zij niet bij de fysieke vergadering aanwezig konden zijn. Daarnaast hebben op de tussenliggende vergaderdata van alleen de kleine commissie de vergaderingen hiervan digitaal plaatsgevonden via Teams. Gebleken is dat het digitaal vergaderen over de wat eenvoudigere plannen door de kleine CRK redelijk tot goed werkbaar is voor betrokkenen. De indruk bestaat dat door veel initiatiefnemers het digitaal vergaderen wel als makkelijk wordt ervaren, omdat zij niet hiervoor naar het gemeentehuis hoeven te komen.

Aan planindieners wordt de mogelijkheid geboden om de vergadering van de CRK bij te wonen. Zij ontvangen hiervoor een uitnodiging. Er wordt hiervan in grote mate gebruik gemaakt. Zij worden zo spoedig mogelijk geïnformeerd over het advies van de CRK en het standpunt van B&W daarover.

Het bijwonen van een digitale vergadering door anderen dan planindieners is mogelijk wat minder makkelijk dan het bijwonen door hen bij een fysieke vergadering in het gemeentehuis en voorheen bij het Monumentenhuis aan Markt 9 te Geertruidenberg. De ervaring van de gemeente over meer dan 10 jaar is dat er in het algemeen weinig gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om een vergadering van de commissie bij te wonen door andere personen dan planindieners. In 2023 zijn er niet zulke personen geweest die de vergaderingen van de CRK hebben bijgewoond. Daarnaast is het zo dat de lokale erfgoedinstanties inmiddels al jaren zijn vertegenwoordigd zijn in de CRK en voorheen in de Monumentencommissie.

In het algemeen kan het voorkomen dat het redelijk is om een plan in een vooroverlegfase vertrouwelijk te behandelen gezien de belangen van een planindieners. In enkele gevallen is in 2023 een adviesverzoek vertrouwelijk behandeld door de CRK vanwege de omstandigheden van het geval. Dit betrof een plan voor de ontwikkeling van de locatie van de watertoren, een plan aan de Keizersdijk en advies over een monumentenaanwijzing. Voor zover aan de orde zullen formele vergunningaanvragen aangaande deze plannen te zijner tijd openbaar behandeld worden.

Ontwikkelingen

In oktober 2022 heeft de raad een nieuwe verordening vastgesteld voor de CRK, die op 1-1-2024 in werking is getreden (tegelijk met de Omgevingswet). De nieuwe verordening legt voor het grootste deel de bestaande werkwijze vast, en biedt ook een basis voor de rol van de CRK voor een brede advisering vroeg in het proces in de geest van de wet. De doorontwikkeling naar zo'n brede advisering is deels al gang gezet (o.a. via de eerdere verordening op basis van het bestaande adviesstelsel, vooroverleg en ambtelijke processen) en zal voortgezet en verfijnd worden bij de verdere implementatie van de Omgevingswet en bij het opstellen van een Omgevingsplan. In lijn hiermee wordt sinds 2022 door de gemeente gewerkt met een intaketafel en is een regionale omgevingstafel opgezet voor de gemeentelijke behandeling van ruimtelijke plannen, waarbij per plan een passend en efficiënt adviesproces kan worden uitgestippeld, in samenhang met beleid en regelgeving, ambtelijke processen en participatie van betrokkenen, waaronder ketenpartners. Als uitvloeisel van de intaketafel zijn al diverse plannen in een vroeg stadium aan de CRK voorgelegd.

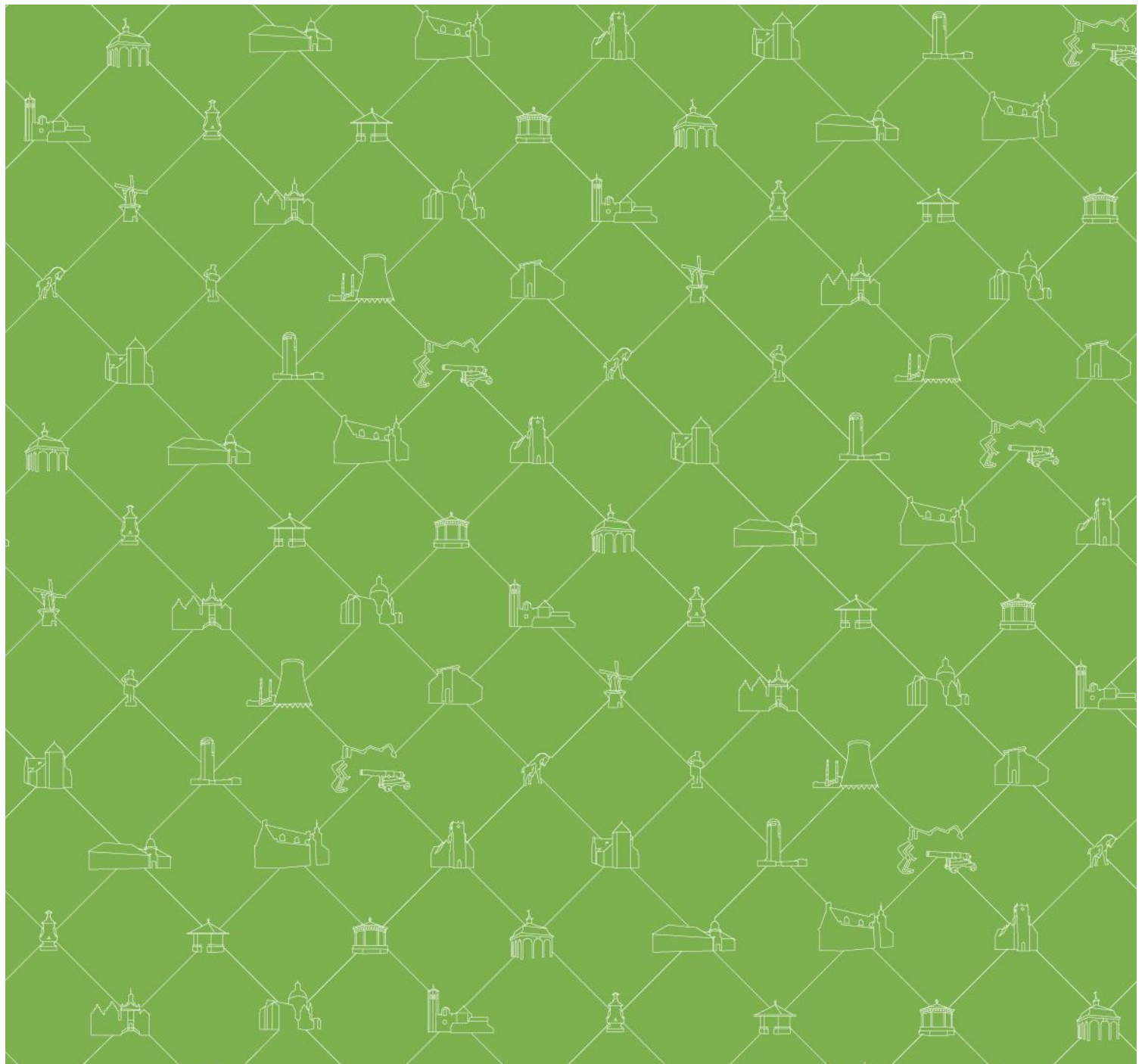

De omgevingstafel in de zin van de Omgevingswet

Doorkijk 2024

Voorjaar 2023 is gestart met een evaluatie van twee locaties die jaren geleden welstandsvrij zijn verklaard, namelijk de woningbouwlocaties aan de Wim Boonstraat te Raamsdonk en aan de Brahmsstraat te Raamsdonksveer. Op 2 mei 2023 heeft de CRK deze locaties bezocht en hierover advies uitgebracht. Najaar 2023 is in het kader van deze evaluatie een enquête onder de inwoners van en rond de locatie Wim Boonstraat uitgezet, waarbij hun mening wordt gevraagd over het welstandsvrij verklaren van het gebied, de effecten ervan e.d.. Het resultaat hiervan zal worden afgestemd met de CRK in 2024. Over de evaluatie zal het gemeentebestuur vervolgens (afzonderlijk) worden geïnformeerd.

Daarna zal worden gestart met de verdere evaluatie van het welstandsbeleid (waaronder de welstandsnota 2012) en zal nieuw beleid worden opgesteld. Het is wenselijk om hierbij de ervaringen met het werken onder de Omgevingswet per 1-1-2024 te betrekken. De CRK zal bij de evaluatie worden betrokken.

Postbus 10.001
4940 GA Raamsdonksveer
Vrijheidstraat 2
4941 DX Raamsdonksveer
Telefoon: 14 0162
E-mail: info@geertruidenberg.nl

www.geertruidenberg.nl